

Archiv obce Libosváry

1859–1944

Inventář

EL NAD č.: 239

AP č.: 477

Mgr. Jana Hrušková

Horšovský Týn 2018

Obsah

Úvod:	
I. Vývoj původce archiválií	3
II. Vývoj a dějiny archivního fondu	3
III. Archivní charakteristika archivního fondu	4
IV. Stručný rozbor obsahu archivního fondu	4
V. Záznam o uspořádání archivního fondu a sestavení archivní pomůcky	4
Seznam použitých pramenů a literatury	5
Seznam použitých zkratk	6
Inventární seznam	7

I. Vývoj původce archiválií

Původcem archiválií je Obecní úřad Libosváry (Gemeindeamt Liebeswar), jehož existence je vymezena roky 1850–1945.

Obec Libosváry (německy Liebeswar) se nachází 6 km severovýchodně od Hostouně a v pramenech se poprvé objevuje k roku 1320. Na konci 18. století byla ves původně patřící ke statku Vidice převedena k panství Bor. Když v polovině 19. století patrimoniální správa zanikla, staly se na základě tzv. Stadionova prozatímního obecního zřízení (č. 170/1849 ř. z.) nejnižší správní jednotkou v zemi obce. Libosváry se staly obcí soudního okresu Přimda a politického okresu Tachov v Chebském kraji. S účinností od 1. ledna 1891 došlo k přearování Libosvár a sousední obce Vidice do obvodu okresního soudu v Hostouni a okresního hejtmanství Horšovský Týn.¹ Příslušný farní úřad sídlil v Mělnici a škola ve Vidicích.

Další podobu fungování obecní samosprávy určily obecní zřízení a volební řád z roku 1864 (č. 7/1864 z. z.) vydané na základě říšského obecního zákoníku z roku 1862 (č. 18/1862 ř. z.). Ty za širší orgán obecní samosprávy stanovily volený obecní výbor, z jehož středu se posléze volilo obecní představenstvo tvořené starostou a alespoň dvěma radními. Působnost obcí se dělila na samostatnou, do níž spadaly např. svobodné volby zástupců nebo hospodaření s obecním majetkem, a na přenesenou, do níž patřila všeobecná vnitřní správa, vojenská, berní či soudní záležitosti.

Po vzniku samostatné Československé republiky následovala další úprava obecní samosprávy zákony č. 75/1919 Sb., o řádu volení v obcích (později novelizován zákonem č. 122/1933 Sb., o změnách řádu volení v obcích), a č. 76/1919 Sb., novela obecního zřízení. Z voleb probíhajících na základě vázaných kandidátních listin a podle zásad poměrného zastoupení mělo vzejít obecní zastupitelstvo, které ze svého středu zvolilo obecní radu, tvořenou starostou a alespoň dvěma radními, a obecní komise, z nichž finanční a letopiseckou nařizoval zákon jako povinné. K fungování obecní samosprávy v Libosvárezech, které k roku 1921 čítaly 25 domů, v nichž žilo 145 obyvatel německé národnosti, se nedochovaly téměř žádné informace. Obecní zastupitelstvo čítalo pravděpodobně osm členů (stav k roku 1935).

Po uzavření Mnichovské dohody došlo v říjnu 1938 k záboru značné části politického okresu Horšovský Týn a jeho přičlenění k Německu. Libosváry se tak staly součástí říšské župy Sudety a spadaly pod pravomoc landráta v Horšovském Týně.

Po skončení války měla na základě dekretu č. 18/1944 Úředního věstníku čsl., o národních výborech a Prozatímním národním shromáždění, a vládního nařízení č. 4/1945 Sb., o volbě a pravomoci národních výborů, převzít správu obce místní správní komise a následně, po konsolidaci poměrů, místní národní výbor (ustaven zde nejpozději roku 1946).

II. Vývoj a dějiny archivního fondu

Archiv obce Libosváry tvoří archiválie, které Okresní archiv Horšovský Týn převzal roku 1955 (č. přírůstku 7/55) z MNV Libosváry. Ke skartaci, která měla (podle záznamu na EL NAD) proběhnout roku 1953, se žádné podrobnosti nedochovaly.

K sídlu původce, uložení dokumentů či jejich případným ztrátám nejsou k dispozici žádné informace. Původce pravděpodobně neměl žádný spisový plán a archiválie nenesou žádné stopy ukládacího systému.

¹ Zákonník zemský Království českého, ročník 1890, částka XIII., č. 38 a 39.

III. Archivní charakteristika archivního fondu

Torzovitě dochovaný archivní fond Archiv obce Libosváry obsahuje archiválie z let 1859–1943 vzniklé z činnosti Obecního úřadu Libosváry.

Roku 1962 archivní fond pořádal Jan Kvídera a vyhotovil k němu soupis archiválií.

Současné pořádání a inventarizace archivního fondu vycházely z metodického pokynu č. 1/2017 k archivnímu zpracování fondu typu „Archiv obce“ (č. j. MV-35224-1/AS-2017), který nahradil metodický návod na pořádání a inventarizaci archivních fondů Archiv obce z 31. ledna 2000 (č. j. AS/1-284/00), a z metodického pokynu ředitele SOA v Plzni pro zpracování archiválií a tvorbu archivních pomůcek z 12. března 2010 (č. j. SOAP/006-0767/2010) a jeho dodatků.

Podle zápisu v evidenci PEvA se v tomto archivním fondu měl nacházet 1 karton spisů o rozsahu 0,11 bm. Při pořádání zpracovatelka našla mezi spisy několik úředních knih, takže po uspořádání archivní fond obsahuje 12 úředních knih z let 1859–1944 a 1 karton spisů z let 1866–[1944].

Vzhledem k absenci spisového plánu původce bylo pro vytvoření inventárního seznamu použito umělé pořádací schéma uvedené v příloze č. 2 metodického pokynu č. 1/2017. Inventární seznam je rozdělen do sérií podle typu vykonávané agendy, a ty jsou dále členěny na série nižších úrovní. Zpracovatelka tak upustila od doposud běžně užívaného členění inventárních seznamů podle druhu archiválií (knihy a spisy).

Časový rozsah nedatovaných archiválií byl na základě diplomatického rozboru stanoven odhadem a v inventárním seznamu je uveden s hranatými závorkami (inv. č. 19 a 20). Jazykem archiválií je němčina. Celý archivní fond vykazuje poškození trhlinami a prachem. Některé části spisů chybí z důvodu poškození hlodavci (inv. č. 1, 2 a 23).

Během uložení archivního fondu ve Státním okresním archivu Domažlice se sídlem v Horšovském Týně nebyly na archiváliích prováděny žádné konzervační ani restaurátorské zásahy.

IV. Stručný rozbor obsahu archivního fondu

Archivní fond Archiv obce Libosváry poskytuje pouze omezené množství informací k dějinám obce, a to především v oblasti hospodaření obce.

Další informace k obci je možné nalézt např. v archivním fondu Okresní úřad Horšovský Týn, pro období do roku 1890 v archivním fondu Okresní úřad Tachov uloženém ve Státním okresním archivu Tachov (např. sčítací operáty).

V. Záznam o uspořádání archivního fondu a sestavení archivní pomůcky

Archivní fond Archiv obce Libosváry uspořádala a archivní pomůcku sestavila ve Státním okresním archivu Domažlice se sídlem v Horšovském Týně v červenci 2018 Jana Hrušková. Podle připomínek komise pro metodiku zpracování archiválií čistopis archivní pomůcky dohotovila Mgr. Radka Kinkorová.

V Horšovském Týně dne 22. 8. 2018

Mgr. Jana Hrušková

Seznam použitých pramenů a literatury

CAIS, Petr. Účetní materiály kamerálního účetnictví obecní samosprávy v Čechách v letech 1850–1945 (se zřetelem k situaci v českém pohraničí). *Archivní časopis*, 2006, roč. 56, s. 249–285.

Historický lexikon obcí České republiky 1869–2005. I. díl. Praha : Český statistický úřad, 2006.

Historický lexikon obcí České republiky 1869–2005. II. díl. Praha : Český statistický úřad, 2006.

HLEDÍKOVÁ, Zdeňka – JANÁK, Jan – DOBEŠ, Jan. *Dějiny správy v českých zemích : od počátků státu po současnost*. Praha : Nakladatelství Lidové noviny, 2005.

MARTÍNEK, Zdeněk. Archiv obce : příspěvek k vymezení a charakteristice archivního fondu. *Archivní časopis*, 1999, roč. 49, zvláštní příloha.

PROFOUS, Antonín. *Místní jména v Čechách : jejich vznik, původní význam a změny*. II. díl, CH–L. Praha : Česká akademie věd a umění, 1949.

Příruční kniha o soudním a politickém rozvrhu korunní země České. Praha, 1850.

Statistický lexikon obcí v Republice československé. I. Čechy. Praha : Státní úřad statistický, 1924.

Statistický lexikon obcí v Zemi české. Praha : Orbis, 1934.

Zákoník zemský Království českého, ročník 1890.

Seznam použitých zkratek

AO	archiv obce
AP	archivní pomůcka
AS	archivní správa
bm	běžný metr
č. j.	číslo jednací
č. p.	číslo popisné
čsl.	československý
EL	evidenční list
inv. č.	inventární číslo
kar	karton
MNV	místní národní výbor
NAD	Národní archivní dědictví
ř. z.	říšský zákoník
Sb.	Sbírka zákonů
SOA	státní oblastní archiv
SOAP	Státní oblastní archiv v Plzni
ukn	úřední kniha
z. z.	zemský zákoník

Inventární seznam

1 Obec a její správa

1	Domovská příslušnost	1881–1888	kar 1
2	Organizace činnosti obecní samosprávy	1882–1884	kar 1

2 Správa obecního majetku

3	Hlavní kniha	1931–1934	ukn 1
4	Pokladní deník	1931–1941	ukn 2
5	Věcná kniha rozpočtu (dříve hlavní kniha)	1942–1943	ukn 3
6	Věcná kniha rozpočtu (dříve hlavní kniha)	1943–1944	ukn 4
7	Věcná kniha rozpočtu (dříve hlavní kniha)	1943–1944	ukn 5
8	Výběřčí seznam	1940–1941	ukn 6
9	Výběřčí seznam	1941–1942	ukn 7
10	Výběřčí seznam	1942–1943	ukn 8
11	Výběřčí seznam	1943–1944	ukn 9
12	Předběžná kniha výběru obecních přírážek	1940–1941	ukn 10
13	Rozpočty obce	1940–1942	kar 1
14	Účetní evidence a doklady	1938–1942	kar 1
15	Obecní pozemky (pozemnostní archy, řád obecních pastvin)	1882–1941	kar 1

3 Vnitřní bezpečnost a veřejný pořádek

16	Stavební záležitosti (Georg Frapscha, č. p. 14)	1903	kar 1
----	---	------	-------

4 Působení obce ve veřejném zájmu

17	Vyúčtování chudinského fondu	1859–1888	ukn 11
18	Pokladní deník chudinského fondu	1881–1936	ukn 12

5 Spolupůsobení ve státních, všeobecně správních a bezpečnostních záležitostech

19	Domobranecký seznam (ročníky 1883–1917)	[1906]–1931	kar 1
20	Válečná opatření (příděl oděvů a obuvi, sbírka zimní pomoci)	1939–[1944]	kar 1
21	Daňové záležitosti	1875–1942	kar 1
22	Zemědělství (obecní přehled o osevu a užívání pozemků, stavy dobytka, obecní býk)	1920–1939	kar 1
23	Honební záležitosti	1866–1870	kar 1

Název archivní pomůcky:	Archiv obce Libosváry
Značka archivního fondu:	AO Libosváry
Časové rozmezí:	1859–1944
Počet evidenčních jednotek:	13 (12 úředních knih, 1 karton)
Počet inventárních jednotek:	23
Rozsah v bm:	0,11
Stav ke dni:	22. 8. 2018
Zpracovatel archivního fondu:	Mgr. Jana Hrušková
Zpracovatel archivní pomůcky:	Mgr. Jana Hrušková
Počet stran:	9
Počet exemplářů:	4
Schválil:	Mgr. Radka Kinkorová

dne 22. 8. 2018 č. j. SOAP/010-0477/2018